I чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 182. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 22-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1962 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 182. VOL. LXIX.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОЧАТКУВАВ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

ЗАКЛИКАЄ ВИБОРЦІВ ВИБРАТИ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КОНҐРЕС, ЯКИЙ ПРАЦЮВАВ БИ ДЛЯ ПОСТУПУ

Гаррисбурґ, Па. — Президент Кеннеді, промовляючи 20-го вересня двічі у Гаррисбурґу, раз на летовищі і вдруге на партійних зборах, започаткував цьогорічну демократичну виборчу кампанію і закликав виборців вибрати такий Конґрес цього року, який „ішов би разом із урядом, щоб установити поступ в цій країні". „Одна правда є ясна без сумнівів, — казав Кеннеді — ця країна вимагає, якщо вона має йти вперед, демократичної Палати Репрезентантів і демократичного Сенату". Президент хвалив 87-ий Конґрес за виконану працю, головним чином в останніх тижнях і твердив, що тільки демократичний Конґрес може похвалитися такими гарними успіхами. Президент сказав, що ще багато залишається, що майбутній Конґрес має виконати: законопроєкти про департамент міських справ, про федеральну допомогу школам, про медичну опіку над старшими особами в рямках соціяльного забезпечення. Щоб ці проєкти були ухвалені в найближчому році, твердив Президент, ми потребуємо, щоб були вибрані демократичні сенатори і конґресмени. Тепер Сенат має 64 демократів і 36 республіканців, а Палата має 262 демократів і 174 республіканців. Президент вказував на те, що тепер є така ситуація в Конґресі, що деколи законопроєкти є ухвалювані або відкидувані більшістю тільки кількох голосів, тому виборці повинні вибирати таких демократів, які підтримували б урядову програму. Президент згадав і свого брата, який здобув номінацію на кандидата на сенатора в стейті Массачусетс. Президент сказав: „Я представляюся вам, як брат Тедді Кеннеді". Президент цією промовою започаткував виборчу кампанію, закликаючи американський нарід в дні 6-го листопада вирішити, чи ця країна має плисти чи стояти на кітвиці, чи ми маємо продовжувати той поступ, що вже започаткований, чи вернутися назад. Президент гостро критикував республіканський уряд, який був перед ним і який нічого не зробив. В січні 1961 р. в ЗДА було велике число безробітних, підприємства були закриті, міста занепадали, число злочинів збільшувалося, національні меншини і робітники — сезонові іміґранти не мали рівних прав. „А Конґрес і Президент шість років не могли нічого вдіяти, бо були з різних партій", — казав Кеннеді. Так само аж зачорно змалював Президент тодішню ситуацію за кордоном, який признав, що і тепер не все є в порядку, але твердив, що „роблено значний поступ у всіх цих проблемах".

„Марінер II" вилетів поза сферу притягання Землі і збільшив свою швидкість

Пасадена, Каліфорнія. — Науковці з Каліфорнійського Технологічного Інституту повідомили 19-го вересня, що випущений 27-го серпня „Марінер II", у вівторок 18-го вересня вилетів поза сферу притягання Землі і попав у сферу притягання Сонця та збільшив свою швидкість. Зараз після випущення Марінер II летів зі швидкістю 25,551 милі на годину, а пізніше внаслідок притягання Землі його швидкість зменшилась нижче 7.000 миль. 18-го вересня о 8-ій год. увечорі становила тільки 6.448,-38 милі, а 4 години пізніше вона вже незначно збільшилася і виносила 6,448,41 милі. О годині 9-ій увечері 19 вересня швидкість Марінера II становила вже 6.451 милю на годину, і він був віддалений на 3.840,511 миль від Землі. Відтепер Марінер II летітиме зі щораз більшою швидкістю, і коли він буде зближатися до Венери перед 14-им грудня, його швидкість збільшиться до 96,000 миль на годину. 14-го грудня він буде віддалений від Землі тільки на 36 мільйонів миль, хоч зробить всього 180.200.000 миль. Треба пам'ятати про те, що Марінер II летить від Землі до Венери, і що Земля кружляє довкола Сонця та що і Венера також кружляє довкола Сонця. Земля і Венера 14 грудня будуть віддалені від себе на 36 мільйонів миль. Марінер II летітиме попри Венеру у віддалі на 9,000 миль.

Рокефеллер надіється здобути цього року м. Ню Йорк і скріпити свої впливи в 1964 р.

Ню Йорк. — Впливовий демократичний політик в місті Ню Йорку Лоренс Е. Джероза, який був контролером під час двох каденцій посадника Роберта Вагнера, перейшов на бік республіканця губернатора Нелсона А. Рокефеллера і підтримує його перевибір на те саме становище. Джероза минулого року кандидував на становище мейора проти Вагнера і здобув був 321,606 голосів. Це майже те саме число, яким в 1958 році програв був вибори Рокефеллер до Аверелла Гарримана. Гарриман мав 1.321.768, а Рокефеллер — 1.011.814. Коли б цього року виборці, які підтримували Джерозу минулого року, кинули свої голоси на Рокефеллера, то Рокефеллер здобув би місто Ню Йорк, а це піднесло б його значення в очах республіканців, які звичайно програють місто, маючи більшість в горішній частині стейту.

1962 рік — рік найбільших меліораційних робіт, — твердить Юдолл

Шіпрок, Ню Мехіко. — Секретар внутрішніх справ Стюарт Л. Юдолл, промовляючи при відкритті греблі на ріці Сан Хуан, назвав це 1962-ий рік „роком найбільших меліораційних робіт" в історії ЗДА. Наводнювання і осушування цілих районів, — це не є справа західних чи південних стейтів, — твердив секретар Юдолл, бо це є проблемою національного економічного росту. При відкритті цієї греблі, що коштувала 143 мільйони, і що наводнюватиме 110.630 акрів індійської резервації, і що зможе дати працю одній тисячі місцевого індіянського населення. Були присутні 4 губернатори та ватажки місцевого індіянського племени.

Держави Коммонвелту залишають Британії вільну руку щодо злуки з Европою

Лондон. — В середу 19 вересня скінчилася конференція членів держав Британського Коммонвелту проголошенням комунікату, в якому не займається виразного становища в справі приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку шістьох західноевропейських держав. У тому комунікаті кажеться, що остаточний осуд можна буде зробити щойно після закінчення переговорів Британії з шістьма західньо-европейськими країнами, що має статися в жовтні ц. р. Водночас комунікат висловлює переконання, що британський уряд матиме з переговорах з західньо-европейськими державами далі на увазі інтереси заморських країн Коммонвелту. Така резолюція, хоч виразно зраджує острах заморських країн Коммонвелту за свої економічні інтереси та за цілість Коммонвелту, проте одверто не виступає проти участи Британії у Спільному Господарському Ринку, а навпаки — потверджує конечність дальших переговорів в цій справі. Ото ж прем'єр Гаролд Мекміллен висловив своє вдоволення з приводу такого закінчення Британської конференції і всі свої зусилля звернув тепер для того, щоб приєднати до пляну участи Британії у Спільному Господарському Ринку власну Консервативну партію та бодай злагіднити становище опозиції збоку Партії праці.

Де Ґоль бореться за плебісцит щодо способу вибору президента Франції

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль виголосив в четвер 20 ц. м. промову до народу через радіо і телевізію, поручаючи перевести плебісцит над справою вибору президента Франції в загальному безпосередньому голосуванні. До цього часу вибирали французького президента голосуванням так званої Колеґії нотаблів, яких було коло 60.000. Головна опозиція збоку політичних партій стосується не так самої суті справи, себто проєкту безпосереднього всенародного вибору, як того, що де Ґоль хоче вирішити цю справу плебісцитом, поминувши парлямент. Критики звертають увагу, що в теперішній конституції застережено, що всякі конституційні зміни мусять перейти через обидві палати парляменту. В минулу середу відбулось багатогодинне засідання уряду в цій справі. Деякі міністри хотіли резиґнувати, але де Ґоль переконав їх, щоб цього не робили. Плебісцит над цією справою має відбутись з кінцем жовтня ц. р. Сам де Ґоль не хоче більше кандидувати, коли закінчиться його каденція в січні 1966 року, але він хоче перевести мерщій цей закон про зміну способу вибору нового президента з уваги на загрозу, що він може таки впасти жертвою терористичних атентатів, що їх виконують на нього його фанатичні противники.

Совєти зупинили на три години американський конвой до Берліну

Берлін. — На провірному пункті Маріенборн між Західньою Німеччиною і східньонімецькою смугою, що оточує Західній Берлін, большевики зупинили і не відпускали впродовж трьох годин американський конвой, що їхав в сторону Західнього Берліну. Це була Друга Бойова група 12-ої Дивізії, стаціонованої у Західній Німеччині, яка їхала для зміни Першої Бойової групи, стаціонованої тепер у Західньому Берлині. Спір між большевиками і старшинами з американського конвою вийшов за те, чи большевики мають право рахувати вояків лише поза панцерними возами, чи й у панцерних возах. Американський комендант казав усім воякам висісти, але, коли впав дощ, казав їм вернутись до авт і панцерних возів. Большевики хотіли задемонструвати, що вони таки мають владу у широкій на 110 миль смузі, що оточує Західний Берлін та можуть спутати тамошній рух. З свого боку американське командування перевело нову демонстрацію своїх прав щодо Східнього Берліну, виславши туди в минулу середу знову гелікоптер. Большевики протестували були вже проти летів американських гелікоптерів над Східнім Берліном і тепер знову негайно заклали новий протест. В минулий четвер приїхало до Зах. Берліну дальших 100 американських „джіпів".

СТІВЕНСОН НАЗИВАЄ СВІТ „ВЕЛИКОЮ БОЧКОЮ ПОРОХУ"

ЗГАДУЄ ПОЯРМЛЕННЯ НАРОДІВ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ. — ПОРУЧАЄ ЗБЕРЕГТИ ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ СИЛЬНІШИМИ, ЯК ДОТЕПЕР

Об'єднані Нації. — „Наш світ є тепер переповненим домом. Наша пляцета є одною великою бочкою пороху і думаємо, що всі держави повинні стриматись у здійснюванні національних амбіцій, які викликують конфлікти з іншими, поки світова спільнота не знайде розв'язки через терпеливі, спокійні дипломатичні заходи" — заявив американський амбасадор при Об'єднаних Націях, Адлей Стівенсон, у своїй великій промові, яку виголосив в минулий четвер 20 вересня ц. р. на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй. Стівенсон був першим промовцем з-посеред великих держав. Маючи рангу члена американського Уряду, він виступив замість Президента, чи державного секретаря, які робили це завжди в попередніх сесіях Генеральної Асамблеї. Наступного дня мав промовляти Андрей Громико. Державний секретар Дін Раск заповів свій приїзд до Ню Йорку на сесію Генеральної Асамблеї на найближчі дні.

Адлей Стівенсон тільки в одному місці згадав, поміж справами, які складаються на сучасне велике міжнародне напруження, поярмлені большевиками народи: „Постійне гноблення народів Східньої Европи залишається захованою загрозою для миру". На першому місці цих загроз Стівенсон назвав Берлінську кризу, далі — підривну роботу Куби „з моральною і матеріяльною підтримкою з-зовні", неспровоковану агресію збоку Північного В'єтнаму супроти Південного В'єтнаму, провокаційну політику комуністичного Китаю та перманентне напруження на Середньому Сході. Зате за покращання ситуації від часу останнього 16-ої сесії Генеральної Асамблеї, Стівенсон уважає закінчення затяжної війни в Альжирі, умову між Голляндією і Індонезією про Західню Ґвінею, договір про невтралізацію Ляосу та деяке поліпшення відносин в Конґо з виглядами на тамошню адміністраційну уніфікацію. Проте світ, за висловом Стівенсона, є все ще „темний і ненадійний". Він висловив в імені З'єдинених Держав строгу і всебічну підтримку Об'єднаним Націям, поручаючи, щоб Об'єднані Нації були ще сильнішими, як є тепер. Тому він поручав вибір постійного генерального секретаря на повних 5 років з дотеперішньою свободою рухів. Багато місця Стівенсон присвятив фінансовій кризі Об'єднаних Націй, висловивши надію, що членські держави зголосять готовість закупна бондів Об'єднаних Націй на 100 мільйонів дол., а тоді ЗДА закуплять таку саму скількість, на що Конґрес дав вже уповноваження Президентові. Стівенсон звернув увагу на історичні зміни, які зайшли в світі за час існування Об'єднаних Націй, коли-то 46 країн дістали свою державну самостійність і стали членами Об'єднаних Націй. Стівенсон ствердив, що всі ці країни заінтересовані якнайбільше в тому, щоб Об'єднані Нації були сильні та щоб у світі панував мир. За найбільшу перешкоду до тривкого миру він уважає безперервні перегони у зброєнні. Він пригадав готовість З'єдинених Держав взяти на себе деякий риск у роззброєнні, але цей риск — заявив він — не може рівнятися самогубству. Тому до роззброєння потрібно двох партнерів і роззброєння не може базуватись на „сліпому довірі" до другої сторони, тим паче, коли „одна велика і могутня держава постійно заявляє свою ворожість у відношенні до основних вартостей нашого вільного суспільства". Те саме Стівенсон сказав про готовість ЗДА припинити атомові експерименти. Він звернув увагу, що СССР розрядив у тих експериментах ядрову енергію на 250 мегатонів, а ЗДА лиш на 25. Взагалі, Стівенсон назвав три головні цілі, до яких повинні змагати Об'єднані Нації: щоб крикливу політику заступити спокійною дипломатією, — щоб перегони у зброєнні заступити перегонами у мирових надбаннях, — та щоб перегонами у зрості продукції і торгівлі піднести життьовий стандарт всіх народів. — Тон і зміст промови Стівенсона був надзвичайно спокійний і діловий. Він лише раз назвав Совєтський Союз за іменем, та поза згадкою про Берлін, Кубу і Пейпінґ — не атакував комунізму.

Кеннеді в обороні доляра апелює до вільних країн, щоб несли тягар допомоги

Вашингтон. — Президент Кеннеді, промовляючи на 17-ій річній конвенції представників Міжнародного Фонду і Світового Банку в дні 20-го вересня, апелював до інших держав, щоб вони брали участь в обороні вільного світу та щоб допомагали іншим, бо досі весь той тягар спочивав на фінансах ЗДА. Президент одночасно заявив, що доляр ЗДА знов здобув вартість на світовому ринку, бо „спекуляція проти нього втратила всяку принаду". Президент промовляв до представників 80 некомуністичних країн, головним чином міністрів скарбу. Кеннеді зобов'язався втримувати теперішню силу доляра, вимінюючи його на домагання інших урядів на золото, та підтримуючи доляр всіми запасами золота та кредитом. Президент заявив, що втримання вартости даляра, який є головною резервою всіх валют, і вможливлення майбутнього поширення міжнародної фінансової системи лежить в інтересі не тільки ЗДА, але всього вільного світу. І тому вартість доляра — це не є проблема однієї країни. Тому той тягар повинні нести всі держави вільного світу. „Коли риск є спільний, тоді він є меншим для всіх". — твердив Президент. Бо доляр не є валютою ЗДА, „це є міжнародна валюта, це найуспішніший замісник золота в міжнарод. платничій системі. Коли б не було доляра як важливої резервової валюти, то треба б було його винайти". Президент не повторив давнішої заяви про те, що збережена буде дотеперішня максимальна ціна на золото по дол. 35 за унцію, але це ясно виходить із його промови. Ця країна, заявив През., могла б впродовж одного дня зліквідувати платничий дефіцит із закордонними державами, відкликавши свої війська додому, зредукувавши допомогу закордонові, збільшивши мито від привожуваних товарів та зменшивши або і зліквідувавши американські підприємства за кордоном. Але сила доляра не потребує цих всіх заходів, казав Президент, але ж інші країни повинні розуміти становище ЗДА.

Репрезентанти Центральної Управи СУМ відвідали УНСоюз і „Свободу"

В четвер, 20 вересня редакцію „Свободи" і Головну Канцелярію УНС відвідав п. О. Коваль, голова Центральної Управи СУМ, який прибув з Бельгії на VII Світовий Конґрес Спілки Української Молоді, перша частина якого відбувалася в днях 31 серпня — 1 і 2 вересня ц. р. в Парижі, а друга відбудеться на оселі СУМА в Еленвіллі в днях 22-23 вересня. Омелян Коваль представляє виховну організацію молоді, яка діє в 12-ох країнах, на чотирьох континентах, і начислює коло 12.000 членства, з того понад 8.000 юнацтва. За останніх чотири роки — сказав п. О. Коваль — СУМ подвоїв число свого юнацтва і стоїть перед можливостями дальшого росту. За ці роки після довших шукань, на основі попереднього досвіду, устійнено форми організаційно-виховної праці і успішно впроваджено їх у життя в більшости країн, де діє СУМ. Поборено великі труднощі, зв'язані з браком виховних кадрів. Керівні органи СУМ докладають всіх старань, щоб виховну працю в Спілці поставити на якнайвищому рівні. Мета СУМ — виховати з молоді національно-свідомих громадян патріотів, згідно з сумівським гаслом „Бог і Україна".

Побіч виховної діяльности, — заявив п. О. Коваль — СУМ є також організацією, яка веде активну роботу у загально-суспільному секторі і на зовнішньому відтинку — в спільному фронті боротьби проти московсько-большевицького імперіялізму, за побудову Української Самостійної Соборної Держави.

Разом з п. О. Ковалем відвідав УНСоюз і „Свободу" генер. секретар ЦУ СУМ п. Є. Гановський, член Центральної Управи і голова Крайової Управи СУМ Великобританії п. Ярослав Деременда і член Центрального Товариського Суду і голова Крайової Управи СУМ в Канаді д-р Матей Гута. В розмові з гол. предсідником УНС п. Йосипом Лисогором, гол. секретарем д-р Я. Падохом гол. касиром п. Романом Слободяном та редактором „Свободи" гості живо інтересувалися і знайомилися з цією „Українською Заморською Твердинею" та інформували її представників про цілі і завдання очолюваної і веденої ними патріотично-виховної організації української молоді у вільному світі, що нав'язує до традицій славної Спілки Української Молоді в Україні.

Провідники СУМ в редакції „Свободи". На фото (від ліва): Є. Гановський, Яр. Деременда, редактор „Українського Тижневика" З. Сцилик, Ом. Коваль і д-р М. Гута.

У Конґо розбився літак ОН

Леопольдвіль. — У північній Катанзі, за 29 миль від місцевости Камунза і за 35 миль від кордону провінції Касай, розбився літак Об'єднаних Націй з десятьма шведами. Доля всіх тих шведських вояків на службі Об'єднаних Націй не відома, бо рятункова акція могла була початись щойно наступного дня досвіта. Літак був не узброєний і переводив розвідку у зв'язку з вістками про рухи військ в північній Катанзі. Найвірогідніше — його збили катанґійці протилетунським вогнем. Шеф Місії ОН в Конґо Роберт Гардінер видав заклик до припинення будь - яких дій війська під час розшуків за загинулим літаком. Він загрозив, що літаки, які охоронюватимуть рятункову експедицію, стрілятимуть до всіх, що перешкоджували б цій акції.

Помер володар Ємену, його син Мохаммед аль-Бадр став королем

Аден. — Імам Ахмад, абсолютистичний володар Ємену, малої пустинної держави на Арабському півострові з кругло 5 мільйонами населення, помер в минулу середу у віці 71 рік внаслідку затяжних недуг. За свого панування від 1948 року він був кількакратно предметом терористичних атентатів і змов. Особливо в боротьбі за престол після смерти його батька, який теж згинув убитий свояками, як теж у спробі державного перевороту в 1955 році, померлому Ахмадові грозив загин. За кожним разом йому вдавалось рятуватись і криваво пімститись на своїх противників з власної родини. У 1958 році померлий імам проголосив федерацію з З'єдиненою Арабською Республікою, але вона не ввійшла в життя і сам президент Нассер проголосив її в 1961 році недійсною. Новий імам Ємену прийняв офіційно ім'я: Альманзур Біллах Мохаммед Він Ахмед Хамід Ульдін. В суперечності до свого батька реакціонера — він є прихильником різних реформ і демократизації режиму. Проте він ставиться неприхильно до Заходу, головно до Британії, підозріваючи її в інтригах з Савді Арабією проти Ємену. Тому він демонстраційно відвідував Москву й Пейпінґ.

Китайські комуністи хочуть закрити три совєтські консуляти

Москва. — Комуністичний Китай звернувся до СССР з „пропозицією", щоб закрити три совєтські консуляти: в Харбіні, Дайрені і Шанґаї. Свою вимогу китайські комуністи буцім-то арґументують дуже малим числом совєтських громадян в тих містах та вистачальною охороною їх інтересів генеральним совєтським консулятом при амбасаді в Пейпінґу. За західніми коментарями, ця комуно-китайська вимога є черговою політичною демонстрацією проти Совєтського Союзу у зв'язку з новими маніфестаціями „приязни" російських большевиків у відношенні до Югославії Тіта та продовжуванням їх ворожости у відношенні до Югославії. Закриття трьох совєтських консулятів в містах, де вони були встановлені ще за режиму Чіанґ Кай-шека, мотивується також значним скорченням торговельних китайсько - совєтських взаємин. В 1961 році торгівля між цими двома державами впала на 50% у порівнанні з 1960 роком.

В АМЕРИЦІ

● **Виконний директор** Центру ім. Лінкольна в Ню Йорку Едґар Йонґ повідомив, що пані Кеннеді змінила свою думку і буде присутня в неділю на відкритті Залі Фільгармонії в цьому Центрі. Організатори парадного відкриття цього Центру запросили були Президента і його дружину, але Президент заявив, що не зможе бути тоді в Ню Йорку, і це саме заявила була і пані Кеннеді, яка тепер змінила свою думку і прибуде в неділю 23 го вересня до Ню Йорку.

● **19-го вересня** з летунської бази в Кейпі Канаверал на Флориді з успіхом випробовано керовану ракету Атлас, модель Ф, в якій був заладований пакунок з різними інструментами. Ракета летіла 5,000 миль понад Атлантиком і за 30 мінут була коло острова Вознесіння коло Африки.

● **Преса довідалась** про те що до школи в Білому Домі, в якій навчається 4-річна донька Президента, цього року ходитиме і один негритянський хлопчик 5-річний син асистента пресового секретаря Білого Дому А. Гетчер. В цій шкілці минулого року навчалося 12 дітей, а цього року буде там 20 хлопців і дівчаток у віці 4-5 років. Цей дитячий садочок ведуть дві молоді кваліфіковані учительки, а гроші дістають від батьків, які оплачують навчання своїх дітей.

● **Департамент оборони** повідомив, що американський бомбовик Б-58 переміг совєтський рекорд 18-го вересня і злетів на висоту 85 360 стіп понад Землю. Впродовж трьох років СССР тримав цей рекорд, який виносив 66.170 стіп. Американський рекорд встановив майор Ф. Л. Фултон.

● **Командор Волтер М. Шірра**, який 28-го вересня має летіти довкола Землі шість разів вибрав назву для своєї кабіни назвавши її „Сіґмою 7". Сіґма — це 18 буква в грецькому альфабеті, а 7 — це число астронавтів. Інженери вживають грецького знаку на те, щоб висловити „численні". Шірра хоче підкреслити, що біля його лету напрацювалося багато різних фахівців.

● **Портові вантажники** в Ню Йорку відмовилися вантажити промислово-хемічні матеріяли на бельгійський корабель тому, що той товар був призначений для СССР.

● **Московська „Сельская Жизнь"** помістила під заголовком „Пори року" карикатуру: вліті привозять і змонтовують трактор, восені він мокне на дощі, взимі він ржавіє під грубою верствою снігу, а весною продають його на старе залізо. Совєтська преса взагалі вдарила на сполох з приводу поганої сільської господарки, яка грозить новим голодом в СССР. Крім того совєтські газети пишуть про катастрофу посухи.

У СВІТІ

● **На Генеральній Асамблеї** Об'єднаних Націй обрано в минулу середу голови сімох найважливіших Комісій Асамблеї та 13 віцепрезидентів. Всі вони і президент Генеральної Асамблеї, разом 21 осіб, становлять Головну Комісію, яка вирішує денний порядок Асамблеї. Зараз на першому засіданні тієї Головної Комісії прийшло до суперечки між президентом Асамблеї пакістанцем Зафруля Ханом і Платоном Морозовим.

● **Померлий „імам"** Ємену Ахмад мав на совісті трьох своїх братів, які змовлялися проти нього, зазіхаючи на його престол. Він заморив у в'язниці на смерть свого брата Ібрагіма, який — зрештою — очолював був змову проти свого батька, що таки згинув з рук змовників, — та казав відрубати голови двом дальшим братам Абдуллахові і Аббасові, які були учасниками пізнішої змови. Разом з ними відрубали голови 12-ом дальшим змовникам. В Ємені по нинішній день існує невільництво, а за подружню зраду карають жінок смертю.

● **У Дахав** в Західній Німеччині, недалеко колишнього страхітливого гітлерівського концентраційного табору, мають збудувати католицьку церкву і манастир для Чину СС Кармеліток. Таке доручення з Ватикану дістав — за твердженням преси — римо - католицький єпископ у Мюнхені. Дахав є все ще місцем, куди їздять туристи, щоб подивитись на терен, де найбільш проявилась жорстокість гітлерівського режиму.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Передвиборчий хаос

6-го листопада ц. р. американські виборці вирішать 435 мандатів у Палаті репрезентантів, 39 — у Сенаті і 35 становищ губернаторів. Ясно, що хоч у Білому Домі надалі залишиться той самий президент, який матиме довір'я до тих самих членів свого Уряду, політичне обличчя як Конґресу, так і стейтів може дуже поважно змінитись. Тому обидві партії прикладають до цьогорічних виборів величезну увагу. Велику ролю грають при цьому не тільки міркування загально - крайового політичного характеру, як ось справа взаємовідносин між Президентом і Конґресом, але й персональні справи, бо в цих виборах заанґажовані безпосередньо численні передові діячі обидвох партій: їх програ чи виграа рішає не лише про їх власну політичну кар'єру, але й про партійний провід, і про партійні шанси на льокальну та крайову скалю.

Тим часом ніхто не може передбачити висліду виборів. У великій мірі ця мряковинна ситуація за шість тижнів перед виборами є наслідком мозаїчности традиційних звичаїв і законів, що зобов'язують у різних стейтах: в одних переводяться так звані „праймері", себто правибори між суперниками — однопартійцями, в інших рішають тільки стейтові партійні конвенції, які призначають кандидатів. Не можна також зорієнтуватись щодо взаємовідношення партійних сил у виборчих округах та в стейтах, бо американські виборці ще химерніші і керуються нелогічними категоріями у виборі своїх кандидатів ще більше, аніж виборці в будькотрій іншій країні. Стверджує це „Сатардей Івнінґ Пост" з дати 22 ц. м., представник якого, проїхавши тисячі миль по ЗДА, розпитував тисячі осіб і діставав численні відповіді, зроджувані не з політичного світогляду та переконань, а з настрою, симпатії - антипатії до особи даного кандидата, з упереджень чи з фамілійної солідарности. Всюди вирішними є теж льокальні справи. Маса виборців, за винятком лише кількох найбільших міст з надзвичайно високими накладами щоденної преси, не цікавиться великими внутрішньодержавними та міжнародними проблемами.

На цьому тлі трапляються несподіванки. Наприклад, загально преса заповідала програ вже на партійному терені 30-річного брата Президента, Едварда Кенеді, що кандидує на сенатора в стейті Масачусетс, — але він виграв блискуче у виборах. На губернатора Ню Йорку несподіваним демократичним кандидатом став нікому до цього часу невідомий Роберт М. Морґентав. Республіканці переконані, що „загорнуть" від демократів багато конґресових мандатів, але газетні анкети виявляють, що персональна популярність президента Дж. Ф. Кеннеді знову зросла. Коментатори пригадують, що хоч республіканці страшенно програли вибори до Конґресу й на губернаторів у 1960 році, проте одночасно величезною більшістю виграв був знову Д. Д. Айзенгавер, республіканський кандидат на президента. Тому правильно роблять ті, які відмовляються передбачати вислід виборів, закликаючи до самої участи у виборах, — хай кожний голосує, як хоче, але хай голосує, бо з усіх громадських лих найгірше — пасивність.

Культура в поневоленій Україні

В українських наукових публікаціях і в загальних статтях в українській національній пресі, що появляється на еміґрації, багато разів з'ясовувано і стверджувано жалюгідне становище української культури під комуністичним режимом в нібито незалежній Українській ССР.

Правильність стверджень „буржуазних націоналістів" про таке сумне становище починають підтверджувати вже й самі таки совєтські автори, і то на сторінках совєтських видань. Особливо показовою з цього погляду може бути надрукована в київській „Літературній Україні" з 14 вересня ц. р., під надзаголовком „Білі плями на карті нашої культури" стаття совєтського науковця Олексія Губка п. н. „Як виправдати становище?" Вказавши на велику недостачу капітальних, систематизованих праць у різних ділянках культури, Олексій Губко ілюструє цю дошкульну й ганебну для совєтського режиму в Україні відсталість багатьма прикладами з двох ділянок української культури — мистецтва і книгодрукування. „У нас не видано жадної солідної монографії з історії української музики, живопису, скульптури, кіно, театру... Про книгодрукування, яке має на Україні багатющу й цікаву історію, у нас не видано жадної книжки. А бібліографія? У нас і досі немає жадної праці, яка б своєю ґрунтовністю наблизилася до відомої кількатомної роботи І. Є. Левицького. А після опублікування у 1930 році „Бібліографії української преси" В. А. Ігнатієнка випуск бібліографічної монографічної літератури взагалі припинився".

Заявивши, що не „варто множити цих прикладів", Олексій Губко дошукується „головної причини такого сумного становища" з українською культурою в Україні у „мертвотному впливі культу особи", мовляв, „на Україні цей вплив був особливо згубним". Визначивши таку „головну причину", автор статті виступає з низкою пропозицій для „виправлення становища, яке склалося". За прикладом московського видавництва „Советская Энциклопедия", яке видало „Велику Совєтську Енциклопедію" і займається тепер видаванням різної енциклопедичної літератури, Губко радить перетворити у подібне видавництво „Українську Радянську Енциклопедію". Першим завданням цього видавництва мало б бути, на думку автора, „здійснення і підготовка таких напівуніверсальних праць, як „Українознавча Радянська Енциклопедія", яку можна б було, мовляв, „протиставити... так званій „Українознавчій Енциклопедії", що видається у Мюнхені жовтоблакитними запроданцями". Уже за тим мало б іти видання таких праць, як „Енциклопедія українського мистецтва", „Історія українського мистецтва", 35-томова „Історія міст і сіл України", 10-томовий тлумачний словник української мови, „Історія української культури", багатомовні антології чужими мовами та ін.

Не заперечуючи згубного впливу культу особи Сталіна і його наслідків на „сумне становище" української культури в Українській ССР, треба ствердити, що відставання це не минулося із смертю Сталіна і з веденою Хрущовим „боротьбою з наслідками культу особи". Подані Губком приклади стосуються не сталінського часу, а теперішнього. Видання не тільки названих Губком монографій, праць і енциклопедій, але і неназваних ним 10-томової „Історії української літератури", 12-томової „Історії України" та інших гальмують ще й сьогодні московські камісники та „самоотвержені малороси", створюючи для цього непереборні перешкоди. Єдине „досягнення" в названих Губком ділянках це — започаткування наскрізь пофальшованої „Української Радянської Енциклопедії". Вимога Губка, щоб енциклопедії „жовтоблакитників" яка появляється вже й англійською мовою, протиставити, крім видаваної УРЕ, „Українознавчу Радянську Енциклопедію", доводить, що все те, що й робиться в цій ділянці в Україні, відбувається виключно під тиском громадської опінії, для протиставлення видавничим починам і діям української еміґрації.

Жалюгідний стан наукових видань з історії української культури в Україні і вимушене активністю української еміґрації видавання деяких важливіших з тієї царини праць свідчить про те, що головної причини цього „сумного становища" треба шукати не в якихось там „культах особи", а у факті національного поневолення України і безоглядного затискування Москвою всіх видатніших проявів української культури.

ТОРТУРИ СТРАХОМ

Німеччина. Назва цієї статті не оригінальна, вона позичена у відомого російського монархіста українського роду — Василя Шульгина. В короткий період окупації Києва білою армією Денікіна, у вересні і жовтні 1919 року, Шульгин видавав щоденник „Киевлянин", в якому видрукував свою статтю під назвою „Питка страхом". В цій статті він писав, що жидівські погроми, які чинило військо Денікіна по містах України — це „тортури страхом", що мали своєю ціллю винищити серед жидівської людности прихильність до большевизму.

Ясна річ: ці методи „лікування від большевизму" викликали протилежні наслідки. Перед загрозою фізичного знищення між жидівською людністю, незалежно від клясової приналежности, ширилася надія навіть на комуністичну диктатуру, бо російські комуністи раз-у-раз підкреслювали свій філосемітизм.

Слова „тортури страхом" приложимо до сучасної тактики московських імперіялістів у міжнародній політиці. В кожній промові, в кожній заяві представників російського комуністичного уряду на теми відносин між великодержавами знайдете недвозначну загрозу атомовою зброєю. Хрущов не раз грозив атомовими бомбами знищити людність Бритійських островів, він пробував налякати Персію, бо іранський уряд тримається союзу з західніми великодержавами, нагадував японцям про катастрофу в Гіроші́мі і Нагасакі. Загальновідомі нахвалки Хрущова на адресу ЗДА. Ці загрози своїм тоном зовсім не відрізняються від тону і стилю промов Гітлера, який нахвалявся свого часу „змести з лиця землі" міста Великобританії.

Який відгук знаходить ця московська пропаґанда страхом у вільному світі?

Мусимо ствердити, що, на жаль, ця метода залякування має успіх. На московські загрози вільний світ дає відповідь нерішучу або ж не дає зовсім ніякої відповіді. Само собою це викликає у московських ватажків щораз більшу самопевність і ароґанцію: мовляв, західні великодержави „гниють", і їм можна ставити більші й більші вимоги — політичні і стратегічні.

Найвиразніше це виявилося в Берліні: поступки західніх великодержав, Англії та ЗДА, збільшили аґресивність Хрущова і його поплентача — німецького комуніста Ульбріхта. Совєтський прем'єр, бачивши, що його загрози викликають страх у вільному світі, вже не знає міри своїм нахвалкам: йому, як тому п'яному в народній приказці здається, що „море по коліна". В цій пасивній тактиці західніх великодержав супроти совєтського Молоха криється немала небезпека для миру і цілости сучасного світу.

Примирливість західніх великодержав супроти аґресій і загроз Гітлера зміцнили віру німецького вожля до такої міри, що він не побоявся викликати другу світову війну. Є підстави думати, що Гітлер, після ліквідації Австрії і Чехо - Словаччини у 1938 році, не сподівався інтервенції західніх великодержав, коли він почне аґресію проти Польщі. Чи не може повторитися історія з аґресіями і нахвалками Хрущова? Пасивність і нерішучість західніх великодержав може затуманити розум совєтського диктатора, і він, не бажаючи того, піде на слизький шлях, з якого вже не буде повороту.

На кожну загрозу Москви західній світ не конче мав би відповідати своєю протизагрозою. Але він мав би твердо заявити, що є межі для совєтських вимог, і що цих меж Москва не сміє переступити, якщо не хоче наразитися на воєнну катастрофу. Натомість заяви деяких послів у лондонському парляменті, мовляв, треба де-факто визнати режим Ульбріхта в Східній Німеччині, щоб уникнути війни, проєкти журналістів у пресі вільного світу про переселення людности Західнього Берліну на територію Німецької федеральної республіки і подібні „великорозумні" пляни — все це додає тільки соломи до вогню, бо служить Москві як доказ, що „тортури страхом" приносять для неї вигідні наслідки.

Західній світ має дуже ді́йову зброю в своїх руках, яка може бути сильнішою за атомові бомби. Цієї зброї Москва найбільше боїться. Це — політична інформація населення держав совєтського бльоку, яку звичайно звуть пропаґандою. Про страх Москви та її сателітів перед інформацією, що йде з вільного світу в комуністичні країни, свідчить систематичне заглушування радіопересилань, призначених для мешканців опанованих комуністами країн.

Здавалося б, західній світ мусів би збільшувати натиск на це болюче місце, на цю „Ахіллову п'яту" комуністичних режимів, які, як чорт ладану, бояться правди і кожної вільної, неконтрольованої думки, що доходить до підсовєтських громадян. Що ж бачимо в дійсності? В своєму опортунізмі (чи це наслідок московського застрашування?) уряди західніх великодержав дають директиви своїм радіослужбам, щоб не ятрили ран, які мучать комуністичних вождів.

Це угодівство йде так далеко, що, наприклад, на фестивалі мистецтва й літератури в Единбурґу, в Скотії, виключили з програми документальний фільм „Від царя до Сталіна", виготовлений у Зах. Німеччині. Совєтські учасники фестивалю заявили протест, мовляв, Ленін в СССР — це „національний герой", а в фільмі його показано як людину з різними людськими недостачами.

Таких прикладів забігання перед московськими диктаторами можна навести дуже багато. Згадати хоч би зміну назви „Радіо Визволення" на „Радіо Свободи" в Мюнхені. Цей поклін вбік Москви мав би показати комуністичному режимові, що ніхто на Заході не думає поважно визволяти пригноблені народи. Отже — нехай володарі Кремлю спокійно спочивають на перинах... Чи це також наслідок „тортур страхом"?

Єдине відрадне явище в цій сумній справі це щораз частіші голоси перестороги, критики, а то й обурення на Заході проти угодівських настроїв.

Обсерватор

А. Заплітний

НАЙВИЩИЙ СУД І МОЛИТВА В ШКОЛАХ

(1)

Величезне хвилювання, занепокоєння та обурення викликало рішення Найвищого Суду з 25 червня ц. р., яким відчитування короткої молитви в деяких публічних школах Нюйоркського стейту визнано за акт, не згідний з Конституцією.

Справа фактично виглядає так: За згодою батьків, у порозумінні з авторитетними представниками найбільше поширених віровизнань, Шкільна Рада Ню Йорку доручила підлеглим школам відчитувати перед початком науки таку молитву: „Всемогучий Боже, ми визнаємо свою залежність від Тебе і просимо Твого благословення для наших батьків, наших учителів і нашої країни". Учні, яким ця молитва була б не по душі, мали б або пізніше приходити до школи, або виходити на час її відчитування з кляси. Отже, молитва була добровільна, без тіні будь-якого примусу, уложена так, щоб не зачіпати основних засад поширених в країні віровизнань, з наміром скріплювати моральну основу молодих душ.

П'ять осіб, атеїстів або байдужих до будь-якої релігії, внесли до суду скаргу з домаганням припинити відчитування молитви, бо вона, мовляв, незгідна з Конституцією.

Нижчі суди і Апеляційний Суд в Ню Йорку відкинули цю скаргу, як безпідставну, як таку, що не має ніякого опертя ні в Конституції, ні в будь-якому законі стейту Ню Йорк. В мотивації цих судів сказано, що молитва є передусім добровільна, що вона не є „встановленням релігії", як твердили апелянти, бо під цим поняттям творці американської конституції розуміли визнання упривілейованої державної або національної Церкви, а є тільки виявом віри в Бога.

Така форма пошани Найвищого Єства не є порушенням Конституції, як не є порушенням згадка про Бога в різних державних актах і документах, зокрема у Декларації Незалежности, де згадується про Бога, як творця невід'ємних прав. Капеляни відкривають молитвою наради обох палат Конґресу, військові священики в армії заспокоюють релігійні потреби вояків. На монетах ЗДА є напис „Наша віра в Бозі". Президент і урядовці, складаючи присягу, кладуть руку на Біблію. В національному гимні є слова подяки Богові. Щорічно відзначається День Подяки. Наради Найвищого Суду починаються закликом: „Боже, хорони ЗДА і цей шановний Суд!"

Представники шкільної Ради заявляли під час розправ у судах, що апелянти мають право відстоювати свої переконання, яких їм ніхто не заперечує, але не мають права відмовляти такого привілею іншим. Проводячи свою філософію, вони не управнені робити її обов'язковою для суспільности, а ідентифікуючи свої погляди з засадами конституції примушувати мільйони людей, які є іншої думки, підкорятися їхній волі. Не можна допустити, щоб один атеїст або агностик дістав право „вета" на всі наші публічні вияви пошани до Бога, щоб його голос відібрав дітям забезпечене Конституцією право вільно виявляти свої релігійні почування.

Найвищий Суд, в якому опинилася ця справа, не розглядав тверджень, фактів і правних висновків Шкільної Ради та інших судів, а — скасував їх рішення і задеклярував, що навіть така, непов'язана з будь-яким віровизнанням молитва, є порушенням Конституції.

Підставу для свого рішення взяв Найвищий Суд з 1-ої і 14-ої поправок до Конституції, кажучи: „Згідно з заказом поправки проти встановлення релігії, скріпленої 14-ою поправкою, влада Федерації, як і влада стейтів не має законної сили наказати якусь особливу форму молитви в виконуванні будь-якої програми *урядово спонзорованої* релігійної діяльности. Перша поправка мусить щонайменше означати, що не є справою влади укладати офіційні молитви, як частину урядової програми в публічних школах".

Пригляньмося обом цим точкам основного закону. Перша поправка каже: „Конґрес не схвалить закону відносно встановлення релігії, ні закону, що забороняв би її вільне виконування, ні закону відносно вкорочування волі слова, преси та права на мирні збори з домаганням усунути кривди".

14-та поправка звучить: „Ні один стейт не схвалить і не проведе в життя закону, який би вкорочував привілеї і недоторканість особи громадян ЗДА; так само ні один стейт не відбере будь-якій особі життя, волі і власности без належного правного процесу і не відмовить нікому, хто підлягає його юрисдикції, рівної правної охорони".

Відразу впадає в очі, що в 1-ій поправці мова тільки про Конґрес, тобто законодатне тіло у Вашинґтоні, а не про стейти чи їх органи, як, наприклад, у справі молитви, про шкільні ради. З ясної мови цієї і 10-ої поправки, яка каже, що всі справи виразно не заказані стейтам і виразно не застережені для Федерації підлягають стейтовому законодавству, виходить що Шкільна Рада, як стейтова установа, мала право видавати розпорядки в справі молитви у рамках своєї компетенції.

Спірна молитва не має нічого спільного з 14-ою поправкою, бо в ній немає мови про релігійні справи. В ній не можна дошукуватися ні відібрання комусь волі слова, друку, зборів, ні вкорочення привілеїв незайманости особи, ні відновлення правної охорони. Що Найвищий Суд заявив, що 1-шу поправку автоматично перенесено до 14-ої, це його голословне твердження, яке не має підстави у словах Конституції, ні в прецедентах, які творять звичаєве право.

Дін Кларенс Маніян, один з найвизначніших знавців американського конституційного права, каже, що обидві поправки не мають нічого спільного. Вони появилися в різних часах і для полагоди різних проблем.

Перша поправка з 1791 р. мала запевнити громадянам волю релігії через заборону творити державну Церкву з кривдою для інших Церков, тобто провести в життя відокремлення Церкви від держави.

14-та поправка прийшла на світ 1868 р., після Громадянської війни і після зрівняння колишніх невільників у правах і обов'язках з усім населенням. Вона мала стримати стейти від схвалювання законів, які б обмежили конституційні права неґрів. Автори цієї поправки виразно заявляли, що вона не включає в себе всіх попередніх поправок. Ніхто і ніколи не ставив під сумнів права стейтів на законодатну владу в церковних справах. Вони з нього користали, видаючи різні стейтові закони. Загальнознаним є звільнення ними від податків церков, домів молитви і інших нерухомостей, пов'язаних з релігійним культом. З таким станом не хотіли погодитися деякі члени Конґресу. В 1876 р. вони внесли проєкт резолюції такого змісту: „Ні один стейт не схвалить закону відносно встановлення релігії, ні закону, що забороняв би її вільне виконування". Як звичайно, на цю тему були дебати, забирали голос представники уряду — члени Конґресу, правники та журналісти. Були голоси за і проти, але ніхто не підніс закиду, що така поправка непотрібна, бо стейти так само обмежені 1-ою поправкою, як і федеральний Конґрес. Палата Репрезентантів її схвалила, але в Сенаті вона не дістала двох третин голосів — перепала.

Другим великим промахом Найвищого Суду в справі молитви є його твердження, що все, що має будь-яке відношення до релігійних справ у державних актах, є встановленням релігії, за 1-ою поправкою, і тому є протиконституційним актом.

Щоб належно зрозуміти й пояснити закон, треба передусім старатися устійнити, який зміст вкладали в свої слова законодавці, що цей закон ухвалювали, які спонуки і мотиви диктували їм такі постанови. Той, хто завдав би собі труду перелисткувати протоколи нарад Конґресу, на яких цю поправку ухвалювано, переконався б, що законодавці мали на думці державну або національну Церкву, тобто упривілейоване віровизнання.

15-го серпня 1789 р. відбулася в Палаті Репрезентантів дискусія над 1-ою поправкою. Всі промовці домагалися, щоб в Конституції були постанови, які не допускали б примусової приналежности до якоїсь Церкви, до насильного накидування релігійного вірування, щоб державні суди не стягали данин, належних Церкві, щоб не вивищувано однієї церковної організації перед іншими. Від усіх цих лих мала зберегти нову державу 1-ша поправка, і в цьому зосереджувався зміст поняття відокремлення Церкви від держави в іншому розумінні.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Добра прислуга

Сучасні обставини не дуже сприяють читачеві української преси у вільному світі реагувати листами навіть на дуже цікаві статті, які не раз він зустрічає в своїй пресі. Скільки бо разів хочеться написати хоч пару слів признання та подяки редакції чи авторові за здоровий громадський підхід до якоїсь проблеми або влучне порушення важливої суспільно - громадської справи, та, на жаль, брак часу відкладає ці щирі заміри. А правдою є, що реакція читачів — це дуже важливий чинник, який або заохочує та одушевляє, або прибиває і здержує.

Прочитавши статтю Мирона Куропася "Students Picket 'Time' and 'Life' Magazines" у ч. 163 англомовної „Свободи", хотілося б щиро подякувати авторові за його здоровий і щирий патріотизм та любов до України, якої він, мабуть, ніколи не бачив. Хотілося б подякувати йому за такий речевий підхід в усвідомлюванні завдання, яке лежить перед нашою студіюючою молоддю.

Думаю, що кожен, хто читав у „Лайфі" статтю про вбивство Бандери і Ребета, відразу з вдячністю подумав про тих студентів, які пікетували редакції названих журналів.

Хтось може подумати, що „Лайф" написав це в зв'язку із близьким процесом проти вбивці Сташинського, але ми сміливо можемо припускати, що на редакцію „Лайфу" вплинуло і одно і друге.

Не зважаючи на сенсаційний характер, ця стаття в „Лайфі" робить велику прислугу українській визвольній справі тим, що своїм великим авторитетом стверджує основний факт: великий і завзятий спротив українського народу своєму поневолювачеві — Росії.

К. Крупський
голова Відділу УККА
Денвер, Колорадо.

І. Світ

ПОДОРОЖ НА ЗАХІД

(9)

Але ось останній зворот, і перед нами величезна гребля ім. Росса — 540 стіп висотою та 1300 стіп довжиною. За греблею озеро, що тягнеться на 24 милі і має свій початок у Канаді. Це є п'ята щодо висоти гребля в світі, але вона має бути надбудована ще на 125 стіп угору.

Пароплав причалив до стації. Вузькими коридорами повели нас до механізмів, що відчиняють та зачиняють колосальні рури, якими вода надходить до турбін. А ось і турбіна. Ми ходимо сталевими містками навкруги неї й бачимо, як всередині крутиться потужна вісь, що тримає на собі 460 тонн ваги ротора динамо, який обертається 150 разів на хвилину.

Вузькими ґалеріями та східцями ми дійшли до залляті електричним світлом головної залі, де оглянули чотири колосальні ґенератори, потім перейшли до приміщення, де зосереджується контроля всієї стації. Сотки різних ґудзиків, лічильників, механічних рук безперервно реєструють тут на паперових стрічках працю електрівні і окремих машин.

Останній погляд навкруги, і ми на бальконі, звідки видно греблю і озеро Д'ябло. Під нами виривається з шумом вода, яка щойно пронеслася турбіною, перетворивши свою силу в електрику, що десь там за 130 миль світить і гріє.

О год. 6.30 вечора ми повернулися до Нюгейлему, де в кафетерії на нас чекала смачна вечеря.

Ночувати ми поїхали до старих знайомих аляскинців. Наші господарі були дуже милі люди, і за розмовами ми засиділися до пізньої години. Там ми дізналися, що господиня походить з Владивостоку, що вона залишила Зелену Україну в 1922 році, отже в той самий час, коли й автор цього допису. Вона розповіла багато про свої блукання, життя в Каліфорнії і на Алясці

О 6 год. ранку вирушили ми до Сіяттлу.

***

Після полудня приїхав проф. Решетар, з яким ми умовилися оглянути Сіяттл. Він тепер уже „старий поселенець", знає й любить це місто.

Почали ми з околиць університету Вашинґтон, який має понад 17 тисяч студентів і вважається одним з найліпших у світі. Ось стадіон, на якім відбуваються спортові змагання. Коли ми виїхали на гору, відкрилася панорама на озеро. Через міст — Монтлейк ми переїхали до нового університетського парку — „Арбореум", в якому оглянули японський сад, ще в стадії розбудови.

Місцева японська громада робить у такий спосіб подарунок місту, уладжуючи „свій сад" згідно з усіма правилами японського садівництва. Потічки, містки через них, доріжки та водограї створюють у відвідувача відчуття спокою. При вході стоїть альтанка з характеристичними дерев'яними пересувними стінами.

Університет має добре зорганізований відділ далекосхідніх наук і відповідну книгозбірню. Є тут єдиний в Америці спеціяльний факультет лісівництва, де викладають науки не тільки про експлуатацію лісу, але також про його збереження та дослідження. Широко поставлені відділи риболовецтва й дослідження Тихого океану. Якраз влітку відбувся в Сіяттлі конґрес працівників лісового господарства, на якому були присутні лісівники з багатьох країв.

Особливості положення стейту Вашинґтон створили сприятливі умовини для праці відділу метеорології та кліматології. Добре зорганізовані тут відділи політичних наук і географії, де значний час уділюється на вивчення Совєтського Союзу. Елементи совєтознавства вивчається також у далекосхідньому та слов'янському відділах. Крім того відбуваються окремі виклади, зв'язані з проблемами Азії, зокрема Китаю та Японії.

Швидко промайнули три години нашої зустрічі з проф. Решетарем, які дали можливість не тільки ознайомитися з цікавими фактами про Сіяттл та його університет, але також про українське життя в ньому. Згадували ми й про Ню Йорк, про труднощі, про внутрішні тертя, які так часто перешкоджають розвиткові нашого громадсько - культурного життя, але все верталися до питань, пов'язаних з науковими проблемами. Глибокою вірою в краще майбутнє України сповнений цей молодий український науковець, народжений на американській землі.

***

Напередодні вдалося мені провести телефонічну розмову з проф. Тредголдом, американським вченим, автором кількох цікавих праць про Сибір та Совєтський Союз. Ми умовилися зустрітися сьогодні на терені університету.

Університетські будови майже всі витримані у готицькому стилі й дуже гарно виглядають серед величезного парку, що розташувався у північно - східній частині міста, над затокою Унії.

Очікуючи біля одного з будинків, як ми умовилися, я слухав ніжну музику корильйону, що доносилася з поблизького храму. Серед тиші парку, в запашному, прозорому повітрі я думав, що направду університет знайшов для себе тут прекрасне місце, подалі від міського гамору. І згадалися слова поета, закоханого у Вашинґтонський стейт: „Тоді напийтеся у вічнозеленій дикій природі повітря Каскадних гір, обмитих вечірньою росою й осолоджених запахом ялівця".

В університетськім парку, загубилися сімдесят будинків, і тільки заклопотані студенти нагадують вам, що тут вчаться, досліджують, а не вештаються без цілі ті, що хочуть відпочити від турбот сьогоднішнього дня.

Нарешті приїхав і проф. Тредґолд. Ми пішли в один із будинків широкими сходами на другий поверх. Професор відчинив двері свого кабінету, всі стіни якого були заповнені полицями з книжками. Ледве вдалося знайти трохи місця для нашої бесіди, яка не могла відбутися два роки тому. Тоді дослідник Сибіру втратив свою матір.

ПРОДОВЖЕННЯ ВІЗИТАЦІЇ ПЕРВОІЄРАРХА УПЦ У ВИСКАНСИНІ

Перервану візитацію своїх парафій на цьому терені внаслідок Конвенції Ліґи Української Православної Молоді у Філядельфії в другій половині липня, — Владика Митрополит ІОАН докінчив з початком серпня. — В неділю, 5-го серпня відбулася візитація в карпатській парафії св. Отця Миколая в Міннеаполісі. Владику привітали голова парафіяльної ради Михайло Ванусик і о. д-р Володимир Левицький, а дівчата подали рожі. Під спів „Достойно єсть" Митрополит увійшов до церкви, наповненої вірними зі всіх наших парафій, а найбільше зі св. Михайла. Дуже сердечно вітав народ свого Первоієрарха, що вперше служив карпатцям під милозвучний їхній напів церковний, превезений перед десятками років з рідних Карпат. Це підкреслив Митрополит по Сл. Сл. Божій у своїм слові благословіння для цих наших рідних братів. Слухаючи Владичих слів — тиснулася думка, що через „гурапатріотичну" поведінку деяких наших духовників з перед 40 років у відношенні до наших карпатців, ми втратили сотні карпатських парафій, які пішли в московську або іншу юрисдикцію. А карпатці — це гарний і побожний народ, міцно прив'язаний до своєї церкви з її обрядами.

Владиці сослужили до Архиєрейської Літургії — о. д-р В. Левицький і о. Володимир Боровський, а прислугував студ. богословії Олег Левицький. До молебня стали ще о. декан Андрій Кість, о. Микола Антохій, а співав гарно хор з парафії св. Юрія, під керуванням диякона Миколи Бриня. В проповіді Мтрополит Іоан підніс важливість єднання усіх українських племен в один народ, чого доконав Хреститель України-Руси — св. Володимир Великий. Старинної нашої назви — Русь, русичі й інші, ми не сміємо легко зрікатися, віддаючи їх москвинам, які хотіли б вкрасти цілу нашу княжу добу. Ці назви — це наші українські, а не московські. Чималу шкоду роблять оті наші автори, а й письменники, які передають без застанови назву — руський, руский, а навіть русский (що находимо в наших літописах для означення нашої назви — український, яка прийшла пізніше в ужиття) — московському народові. Таким способом ми зрікаємося цілої княжої доби і йдемо на руку сучасної московської загарбницької роботи.

По Молебні підійшли всі вірні до Митрополичого мирування і при цьому зложили на церкву - пам'ятник в осередку нашої Консисторії — 21.42 дол.

В часі парафіяльного обіду, до якого засіли вірні, промовляв Митрополит і дякував за щире прийняття його в цій парафії.

В наступну неділю, 12 серпня ц. р., Митрополит візитував свою фармерську парафію в Ґрентоні, Висконсин. Настоятель цієї парафії Пресвятої Тройці, о. Миколай Ярмолович, і о. Яків Боровський сослужили Владиці, а услугував Олег Левицький. Відрадне явище — це численна участь парафіян св. Юрія з Міннеаполісу з хором на першій Богослужбі Митрополита на цих фармах. Вірні цієї малої, але жертвенної парафії, — це нові наші поселенці, переважно з Полтавщини, що, перебувши большевицький терор і втративши свої колись багаті господарства, — не вивреклися природного тяготіння нашого народу бути власними хозяїнами. В німецьких фармерів, яких діти вже пішли до міст, купили наші полтавці гарні господарства, і їх прекрасно загосподарили. В поведінці кожного нашого полтавця — нині американського фармера, видно любов до ниви, видно гордощі українського селянина, який — під терором московського окупанта втратив рідну землю, але не вирікся її навіть на чужині. Бо він син тієї землі, творець-продуцент засобів життя народу. Ця черта є запорукою, що у звільненій Україні прийде невідкличо відродження українського хліборобського самостійного стану, — тієї головної підвалини нашого народу.

Митрополита вітали полтавці-фармери сердечно-любо, і в церкві і на обіді, куди понавозили масу своїх продуктів безкоштовно. Владика у своїм слові - проповіді підкреслив важливість селянського стану для нашого народу й бажав новим фармерам успіхів і похвали в американському оточенні, яке має набратися вірних думок про господарську культуру України. А вона тісно зв'язана з вірою нашого народу, який ціле своє життя уложив по календарі пір року.

На закінчення своїх півторамісячних візитацій Митрополит Іоан в неділю 19 серпня, в день Спаса або Преображення Господнього, служив ще раз церкві св. Юрія в Міннеаполісі. До Архиєрейської Літургії сослужили о. настоятель Андрій Кість, о. Миколай Ярмолович і о. Володимир Боровський. Услугував Владиці Олег Левицький. Імпозантно дияконував своїм могутнім голосом диякон Микола Поліщук, диякон Миколай Годинський. Це служіння Первоієрарха УПЦ в ЗДА мало на меті поставити в диякони проф. Василя Серафимовича, вірного оборонця Православної Церкви на Волині перед її насильною полонізацією. Перше служіння новопоставленого диякона, що до глибини душі був перейнятий важким обов'язком свого стану — служити Богові, Церкві і народові, розсіяному в чужині і дбати про чистоту та правильність богослужбових дияконських відправ, — дає запоруку, що буде він одним з передових духовних помішників Владики й Ієрея. — Владика Митрополит підкреслив це завдання слуги Божого — диякона, який в перших віках християнства мав велике призначення в житті Вселенської Христової Церкви.

До молебна стали ще о. д-р Володимир Левицький, о. Миколай Антохій і диякон Микола Бринь, якого хор прекрасно співав в час Літургії. Цим хором дійсно може похвалитися парафія св. Юрія Побідоносця. Всі співаки співали цілою душею, хотячи підкреслити торжественність Богослужби Первоієрарха Іоана, який поставив в диякони їхнього другого диригента-помішника. Милозвучність голосу новопоставленого диякона, його притаманна покора і культурна ввічливість у відношенні до всі людей, а при тому патріотичне наставлення у мирянському житті, віщують, що в особі диякона Серафимовича наша УПЦерква набула — гідного духовника. — На многії літа, отче дияконе!

А що цієї ж неділі зійшлося й свято Спаса, — то Митрополитові довелося поблагословити чимало кошиків гарних овочів, які принесли вірні парафіяни св. Юрія. Серед різних чужинних ударів — не впав у змаганні в праці для своєї парафії — її о. настоятель і благочинний о. Андрій Кість, якого за його цілющі й в різних потребах готові услуги для всіх потребуючих знають тисячі своїх і чужих людей. Парафія св. Юрія заховує всі наші церковно-народні традиції і звичаї згідно з нашим церковним календарем.

В час обіду просили Первоієрарха Іоана представники парафій і дякували йому за такі багаті дари духовної потіхи, розради й настанови для нас усіх на майбутнє, на далекому заході нашої нової батьківщини Америки.

По всіх парафіях Владика Митрополит зарядив збірки на церкву - пам'ятник в часі своїх Архиєрейських Богослужб.

Первоієрарх Іоан дякував всім своїм підвладним, духовникам і мирянам за сердечні вияви пошани для свого церковного проводу, за жертвенну працю на далекому заході для своїх людей, за вірність своїй Рідній Православній Церкві, сьогодні замученій в нашій поневоленій батьківщині Україні. А всі православні українці під проводом своїх духовних настоятелів й під керуванням своїх організаційних керівників, дякують щиро і сердечно, з глибокою пошаною схиляючи свої голови перед масстатом нашого Церковного Проводу — Первоієрархом Митрополитом ІОАНОМ. — Іс полла еті, Деспота: На многії літа, Владико!

о. В. Л.

Тадей Ванджура український соліст-бас

Появу кожної нової співочої української сили тут на еміграції слід нам щиро вітати, бо так складається, що дуже рідко вибирає наша молодь цю нелегку кар'єру, тимбільше, що вона вимагає літ коштовних студій. Наш дрогобичанин, Тадей Ванджура, після семилітніх студій в Мілянї в Італії, а перед тим в Шикаго, закінчив Консерваторію в 1960 році і прибув на деякий час до ЗДА., де виступить в кількох більших містах, м. і. в Шикаго, в суботу 22-го вересня в авдиторії Шопена.

Тадей Ванджура

Після закінчення своїх вокальних студій Тадей Ванджура виступав в різних містах середньої Европи, у Франкфурті н/М., Мюнхені, Дюссельдорфі, Західньому Берліні, Відні і Мілянї. На відомому Міжнародньому Конкурсі оперних арій в Італії, у Вітерборо, отримав наш земляк окреме відзначення - медалю і друге місце. В червні ц. р. виступав наш соліст - бас на одному із вечерів Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку з низкою арій українських і інших композиторів, здобуваючи собі за своє мистецьке виконання і прегарний голос загальне признання. В липні ц. р. передавала його виступ радіовисильня „Голос Америки" поза залізну занавісу.

Слід побажати нашому співакові, що належить також до великої родини УНСоюзу, якнайкращих успіхів у його співацькій кар'єрі.

А. Б.

Оригінальний „пікнік" в Пармі, Огайо

У неділю 9-го вересня відбувся тут „пікнік", що метою і стилем різнився від інших подібних імпрез. Влаштували цей „пікнік", а радше „день палення довжних грамот" („мортґеджу"), п.п. Сильвестер і Климентія Пігуляки для знайомих та працівників В Парма Сейвінґс Ко., української щадниці в Кливленді, що фінансувала закупно 9-акрової фарми Пігуляків із невеличким мешкальним будинком. Панство Пігуляки сповнили свої зобов'язання супроти цієї установи, що з кожним днем здобуває більше довір'я серед нашого й чужого громадянства, і поділилися своєю радістю з тими, що в тяжких матеріяльних обставинах простягли їм свою помічну руку. До речі варто згадати що одна чужа фінансова установа відмовилася дати позику пп. Пігулякам, бо мовляв старші люди, непевний заробіток і под. С. Пігуляк — „ді-пі" із Буковини, був редактор „Часу" в Чернівцях. пані Пігуляк учителька з Галичини, — виховали три доньки, з яких одна замужна, друга — на університеті, третя — кінчає „гайскул".

„Пікнік", що в ньому взяли участь 73 особи, відбувся в городах згаданої фарми на Пармі, де ще 7-м років тому були непрохідимі джунглі. Сьогодні там прекрасні городи, цвітники, а особливо декоративні кущі й дерева, що їх собі виростив сам редактор Пігуляк. Не бракує там і таких оригінальних речей, як кропива, полин, хміль та калина. А прибутки дають — порічки, малини та наші старокрайові сливки.

Погода дописала й мале товариство знаменито бавилося. Буфет обслуговували Оленка й Оксана Пігуляки, а їм помагали подруги пластові Надя В. та Арка М., а вогнем і печенням ковбасок завідував новак Ростик М.

Любителі природи використали час ще і на те, щоб оглянути ті місця, де так пестро зударяються реалізм і романтика. Є тут кущ калини, що не зробив би сорому, якби пишався біля пам'ятника Тараса Шевченка у Вашингтоні.

Відвідали взялись тут і представник місцевого щоденника „Плейн Ділер" й „Парма Пост", наробили знимок палення „мортґеджу" та подали в числі від 10-го вересня нотатку про цю подію. Серед приємної гутірки і споминів та співів пройшов час. А коли гості почали розходитися, то вдоволені господарі Пігуляки, які належать від 52 року до УНСоюзу, відд. ім. полк. Коновальця, подякували особисто гостям та директорові банку „Ди Парма Сейвінґс Ко." І. Тарнавському за поміч у часі, коли їм було тяжко.

Сім худих років проминуло...

К. М.

● Стейтовий сенатор в Ню Йорку Едвард Дж. Спело з Іст Медов Лонг Айленд повідомив, що він внесе законопроєкт, щоб літній ощадностевий час тривав цілий рік, щоб люди могли користати довше увечері зі світла, яке дає Бог.

З НАШИХ БУДНІВ

„ЧОРНОМОРЕЦЬ"

Вчора стрінув сердечного побратима Терешка і, сказавши правду, перестрашився зовнішнім його виглядом. Здавен-давна знаю його, як людину тихомирну, що в ніякі авантюри не вдається, з дружиною живе в згоді та й боксерством професійно не займається. Звідки ж це в нього, думаю, взялося підзельоване око та й ніс розпухлий, мов сливка-венґерка?.. Напевно в „ексиденті" був, гадаю, або, вертаючи пізно додому, на якогось розбійника.

І що ж виявляється?.. Ні тес, ні онес. Не було жадного „ексиденту", ані жадного ґвалтовного випадку, який підходив би своїм характером до поліційної хроніки. Просто — порядна, Богу - духа винна людина присілася трохи заблизько до групки наших рибалок, які розповідали про свої рибальські подвиги.

— Попав я в цю кумпанію, мов Пилат до „Вірую", — зітхнув мій побратим, і сльоза блиснула в підбитому оці. — Сам я, як знаєте, ні рибальством, ні жадним мисливством не займаюся, хоч не можу того сказати, щоб не любив риби по-жидівськи чи там оселедчика, раз на виделце, після чогось міцнішого. Але ж завидів я на Союзівці, під парасолями, кількох добрих знайомих з Ню Йорку і з Філядельфії, — давай, думаю, присяду та послухаю, що розумні люди балакають, а може, при цій нагоді, надибаю партнера до преферансу або до чогось коротшого.

— Присів — аж тут, виявляється, кожний з присутніх, це рибалка Панас Круть, принаймні. Розповідають леґенди про те, хто що спіймав або яка сволота зірвалася з вудки і пішла у воду. Розповідають, вимахують руками, як вітряки: той такого щупака витащив, той такого, а той такого, як добре порося!

А зараз коло мене сидів земляк з Великої України, Костя - моряк, — як ми його називаємо, що служив колись матросом у Чорноморській фльоті. Бравий такий козарлюга, а при тому палкий прихильник українського футболу, за „Тризуба" чи УСК дав би себе порубати й посолити... Отож Костя - моряк слухав - слухав, як братва перехвалюється, а далі не втерпів, витягнув сиґару з рота та й каже:

— Все це ерунда, панове! Які там у вас щупаки чи коропи, коли у вашій Галичині порядної річки немає. Ви побачили б, яка риба виводилась в Дніпровому лимані! Або в Озівському морі!.. Раз ото, пригадую, поїхали ми шаландою на море і закинули сіті на осетрину... Панове, вірте — не вірте: отакого чортяку витаскали з води!

Тут Костя-моряк як розмахнеться руками, як степовий орел крилами, а кулаки в нього здоровенні, моряцькі, та як мацне мене навідлі правою рукою по фізіономії, то я покотився з крісла котигорошком, аж парасолю завалив!

Потім, звичайно, він дуже вибачався, перепрошував мене і власною машиною до лікаря завіз, проте факт залишився фактом, що постраждав я, можна сказати, через власну необережність. Але з того часу маю наукy на все життя: не сідай заблизько коло рибалок, коли вони розповідають про свої полови! Та й ще коло чорноморських козаків!

Ікер

Короткі вістки

● В справі щеплення проти поліо Уряд Здоров'я закликає населення не занедбувати щеплення, бо обидві вакцини і д-ра Солка і д-ра Сейбіна виконали своє завдання і вже майже зліквідували жахливу недугу поліо, на яку давніше річно нездужали десятки тисяч осіб, а тепер її дістає тільки кілька сот осіб.

● 88-річний колишній президент Герберт Гувер 18-го вересня вийшов із шпиталю, в якому він перебував від 20-го серпня і де 28-го серпня перебув успішну операцію пістряка на грубій кишці. Гувер мешкає в Ню Йорку в готелі Валдорф-Асторія.

У світлу пам'ять

сл. п. Мирослави Драган

з приводу великої невіджалуваної втрати, яку зазнала Родина та Українська Громада, що втратила активну провідну громадську діячку, замість квітів на її могилу складаю:

на цілі „Рідної Школи" в Джерзі Сіті $20.00
на Пресовий Фонд „Свободи" $10.00

Дарія КУЧКУДІВНА КУЛЬЧИЦЬКА
Ню Йорк.

Замість квітів на могилу
БРАТА і СТРИЙКА
св. п. Степана Залеського,
який помер у Львові 26-го липня 1962 року
склали на потреби Наукового Товариства ім. Т. Шевченка в Сарсель (Франція)

ТАДИЙ і МАРІЯ ЗАЛЕСЬКІ (Торонто)	$10.00
ОСИП і ГАЛИНА ЗАЛЕСЬКІ (Боффало)	10.00
ЛІДІЯ і МАРКІЯН СТАСЮКИ (Боффало)	10.00
ЛАРИСА і ЛЮБОМИР ОНИШКЕВИЧІ (Бостон)	10.00
ХРИСТЯ і БОГДАН ШИШИЛЯВІ (Сиракюзи)	25.00

ПОДЯКА

Після невіджалуваної смерти
нашого Найдорожчого
МУЖА, БРАТА, ШВАГРА і БРАТАНКА

бл. п. редактора
СТЕПАНА ШУМЕЙКА

не маючи змоги подякувати особисто та окремо всім Тим, що виявили нам багато серця в тому нашому нещастю, цією дорогою дякуємо сердечно всім Приятелям і Знайомим та іншим Громадянам, які висловили нам усно чи листовно своє співчуття, взяли участь у Панахиді або похоронних обрядах, чи помістили окремі посмертні оголошення і склали з цієї нагоди пожертви.

Особливо дякуємо ВПреп. о. Протопресв. Леву Весоловському та о. Протодияконові Миколі Рибачукові за відправлення Богослужб та проведення Похорону, — проф. Василеві Завітневичеві за службу при відправі, проф. І. Задорожному за диригування хором „Думка" та Управі того Хору за його участь, проф. С. Марусевичеві за диригування Українського Хору Молоді, що його колись організував Покійний, о. Л. Весоловському, адв. Михайлові Пізнакові, адв. Степанові Яремі, президентові УНСоюзу Йосипові Лисогорові й редакторові „Свободи" Антонові Драганові за виголошення на Панахиді промов у честь Покійного, та редакторові Володимирові Душникові за зложення пресових звідомлень, як також Редакціям „Свободи" і „Англо-мовного Тижневика" за поміщення вичерпних посмертних згадок.

Всім Їм наше щире Спасибіг.

ДРУЖИНА, БРАТИ, СЕСТРИ,
ВУЙКИ і ТІТКИ

Зі спорту

„ТРИЗУБ" — „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" 3 : 0 (1 : 0)

Нюарк, 16-го вересня. — „Чорноморська Січ", як новик Американської Футбольної Ліги, почала сезон змаганнями на своїм грищі з „Тризубом", який вже п'ять років грає в цій Лізі. Вже в перших хвилинах гри „чорноморці", які грали завзято і жертвенно, під'їздили під ворота гостей. Вислідом цього були два наріжняки та дві свовідсоткові нагоди, змарновання яких можна пояснити браком досвіду та розгубленістю змагунів „Чорноморської Січі". „Тризуб" здобув ведення щойно в 44-ій хвилині зі сильного стрілу Яковини під поперечку. В цій частині гри знаменитий воротар „Січі" Бенедетті мав декілька добрих нагод підтвердити свої вміння.

Друга півгра — це зовсім інша картина і інше обличчя „Чорноморської Січі". „Січ" робила враження непідготованої якслід дружини і то під кожним оглядом, включно до спортової поведінки на грищі, яка могла з д а в а т и с я, на жаль, дивною і незрозумілою для чужих глядачів цих змагань двох українських дружин. На адресу „Тризуба" треба приписати легковаження до деякої міри противника, якщо йде про другу половину гри. Саме тому цей період зустрічі був змагово дуже нецікавий. У 51-ій хвилині Яковина використав підворітне замішання і на спілку з Ногою підвищив вислід. В 63-ій хвилині Манджіні устійнив вислід дня певним стрілом із віддалі коло семи метрів, коли по перебранні м'яча від Кравця, перейшов оборонні лінії подачами з Чижовичем, Ферайрою І і Ногою. В другій півгрі напад „Січі" не виправдав себе, натомість оборона і поміч грали завзято, хоч і були перетомлені, і їм за це належиться признання.

Склади дружин: „Чорноморська Січ": Бенедетті, (Кулішенко), Саварин, Боянівський, Понось, Ді Коста, Каздоба, Яровий, Паук, Шпон, Лужняк, Радо, Куремба, менаджер — Маркусь. „Тризуб": Паскарела, (Варварюк), Горзелінг, Рач, Кравець, Ферайра II, Зоф, Чайка, Чижович, Ферайра І, Яковина, Нога, Манджіні, Куденко, технічний кер. — Глісович, адміністратор — Бунь. — Суддя: Каллаган. — Глядачів 1.500.

Яр. К-ий

● **У Франції** з початком нового шкільного року пішли до шкіл 10,433,000 школярів і школярок, на 412,000 більше, як в минулому році. До шкільної кризи у Франції значно причинилась масова втеча французів з Альжиру: 150.000 дітей у шкільному віці прибуло несподівано з Альжиру. Уряд призначив 350 тимчасових приміщень для навчання. 15,000 французьких вчителів, які втекли з Альжиру, дістали негайно працю у своєму фаху, але багато їх хоче вертатись до Альжиру.

● **В палаці Об'єднаних Націй** в Ню Йорку, в т. зв. залі роздумувань, відкрито в минулий понеділок 17-го ц. м., напередодні першої річниці трагічної смерти кол. генерального секретаря ОН Даґа Гаммершилда — пропам'ятну таблицю. Він згинув в летунській катастрофі над Ндолею в Конґо, коли летів туди з мировою місією. Цю таблицю вмуровано вище таблиці у честь князя Фольке Бернадотте, який згинув з руки фанатика в 1948 року в Єрусалимі під час своєї тамошньої мирової місії, для замирення жидів з арабами.